मू 1 Ā. (मवते) To bind, fasten, tie.

मू f. The act of binding or tying.

मूक a. [मू-कक्] 1 Dumb, silent, mute, speechless; मूकं करोति वाचालम्; मूकाण्डजम् (काननम्) Ku. 3. 42; सखीमियं वीक्ष्य विषादमूकाम् Git. 7; मूकीभूतघण्टास्वरास्बन्तःपुरदोलासु K. 9; मूकीभूतवीणा K. 132. –2 Poor, miserable, wretched. –कः 1 A mute; मौनान्मूकः H. 2. 26 v. l.; Ms. 7. 149. –2 A poor or miserable man. –3 A fish. –4 The offspring of a mule and a mare. –का A crucible; see मूषा. –Comp. –अण्डज a. (a forest) whose birds are silent; Ku. –अम्बा a form of Durgā. –भावः silence, muteness, dumbness (also मूकता, –त्वम् in this sense).

मूकित a. Silenced, dumb.

मूकिमन् m. Muteness, dumbness, silence.

मूटः, –मूटकः, –मूडकः A basket, bundle.

मूण्ठ् 1 Ā. (मूण्ठते) To flee, run away; L. D. B.

मूत a. [मू-क्त] 1 Bound, tied. –2 Confined. –3 Woven; P. VI. 4. 20. –तः, –तम् 1 A woven basket (Ved.). –2 A woven band of cloth. –3 A lump, collection.

मूत्रम् Urine; नाप्सु मूत्रं समुत्सृजेत् Ms. 4. 56; मूत्रं चकार 'made water'. –Comp. –अतीसारः diabetes. –आघातः a urinary disease; जायन्ते कुपितैर्दोषैर्मूत्राघातास्त्रयोदश Bhāva. P. –आशयः the lower belly. –उत्सङ्ग see मूत्रसंग. –कृच्छ्रम् painful discharge of urine, strangury; स्युर्मूत्रकृच्छ्राणि नृणां तथाष्टौ Bhāva. P. –कोशः the scrotum. –क्षयः insufficient secretion of urine. –ग्रन्थिः a knot or induration on the neck of the bladder. –जठरः, –रम् the swelling of the belly caused by retention of urine. –दशकम् the urines of an elephant, a buffalo, a camel, a cow, a she-goat, a she-sheep, a horse, an ass, a man and a woman. –दोषः a urinary disease. –निरोधः obstruction or retention of urine. –पतनः a civet-cat. –पथः the urinary passage. –परीक्षा uroscopy or examination of urine. –पुटम् the lower belly. –पुरीषम् urine and excrement; Ms. 6. 76; 11. 154. –फला a species of cucumber. –मार्गः, –प्रसेकः the urethra. –वर्तिः f. rupture of the scrotum. –वर्धक a. diuretic. –वृद्धिः f. copious secretion of urine. –शकृत् n. urine and excrement. –शुक्रम् a disease in which semen is discharged along with urine. –शूलः, –लम् urinary colic. –संगः urinary obstruction, a painful and bloody discharge of urine.

मूत्रयति Den. P. To make water; तिष्ठन्मूत्रयति Mbh.

मूत्रल a. Promoting the secretion of urine, diuretic. –ला see मूत्रफला.

मूत्रित a. 1 Discharged or voided as urine. –2 Soiled with urine.

मूर a. Ved. 1 Stupefied, bewildered. –2 Foolish, silly, stupid. –3 Destroying, killing.

मूर्ख a. Stupid, dull-headed, foolish, silly. –र्खः 1 A fool, blockhead; न तु प्रतिनिविष्टमूर्खजनचित्तमाराधयेत् Bh. 2. 5, 8; मूर्खं बलादपराधिनं मां प्रतिपादयिष्यसि V. 2; मूर्खोऽपि शोभते तावत्‌वत्किंचिन्न भाषते H. –2 A kind of bean. –Comp. –पण्डितः a learned fool; सर्वे ते हास्यतां यान्ति यथा ते मूर्खपण्डिताः Pt. 5. 40. –भूयम् folly, stupidity, ignorance. –भ्रातृक a. one who has a foolish brother. –मण्डलम् an assembly of fools. –शतम् a hundred fools; वरमेको गुणी पुत्रो न च मूर्खशतान्यऽपि H.

मूर्खता, –त्वम्, –मूर्खिमन् m. Stupidity, folly, silliness.

मूर्च्छ् 1 P. To increase; सुखस्य रूपान्तरमेव मूर्च्छतः चिरस्य निद्रामथ गच्छतः स्म तौ Rām. Ch. 2. 90; मूर्च्छन्मोहमहर्षिहर्षविहित......K. P.; see मुर्च्छ्.

मूर्खलिका An arrow in the form of a bird's heart.

मूर्च्छन a. (–नी f.) 1 Stupefying, producing insensibility or stupor (an epithet applied to one of the five arrows of Cupid). –2 Increasing, augmenting, strengthening. –नम्, –ना [मुर्च्छ्-ल्युट्] 1 Fainting, swooning. –2 Prevalence, growth, increase (usually n. in this sense); अनुकर्ष च निष्कर्ष व्याधिपावकमूर्च्छनम् Mb. 2. 13. 13. –3 A process in metallic preparation, calcining quicksilver with sulphur; cf. मूर्च्छा (3) also. –4 (In music) The rising of sounds, an intonation, a duly regulated rise and fall of sounds conducting the air and the harmony through the keys in a pleasing manner, changing the key or passing from the key to another; modulation, melody; स्फुटीभवद्ग्रामविशेषमूर्च्छनाम् Si. 1. 10; भूयो भूयः स्वयमपि कृतां मूर्च्छनां विस्मरन्ती Me. 88; वर्णानामपि मूर्च्छनान्तरगतं तारं विरामे मृदु Mk. 3. 5; सप्त स्वरास्त्रयो ग्रामा मूर्च्छनाश्चैकविंशतिः Pt. 5. 54; (मूर्च्छा or मूर्च्छना is thus defined:—क्रमात् स्वराणां सप्तानामारोहश्चावरोहणम्। सा मूर्च्छेत्युच्यते ग्रामस्था एताः सप्त सप्त च॥ see Malli. on Si. 1. 10 for further information); 'यत्रैव स्युः स्वराः पूर्णा मूर्च्छना सेत्युदाहृता' com. on Rām. 1. 4. 10.

मूर्च्छा [मुर्च्छ्-भावे अङ्] 1 Fainting, swooning; प्रहारमूर्च्छापगमे R. 7. 44. –2 Spiritual ignorance or delusion. –3 A process in calcining metals; मूर्च्छां गतो मृतो वा निदर्शनं पारदोऽत्र रसः Bv. 1. 82. –4 The rising of sounds &c; see मूर्च्छन (4) above. –5 Growth, increase. –Comp. –अपगमः the passing off of fainting. –आक्षेपः (in Rhet.) expressing strong dissent by a swoon; इति तत्कालसम्भूतमूर्च्छयाक्षिप्यते गतिः। कान्तस्य कातराक्ष्या यन्मूर्च्छाक्षेपः स ईदृशः॥ Kāv. 2. 154. –परिप्लुत, –परीत a. unconscious, fainted away.

मूर्च्छाल a. Fainted, insensible, senseless.

मूर्च्छित p. p. [मूर्च्छा जाता अस्य तार॰ इतच्, मूर्च्छ्-क्त-वा] 1 Fainted, swooning, insensible; मुग्धा कान्तस्य यात्रोक्ति-